

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:23

Fredagen den 28 februari

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor

Justitieminister Gunnar Strömmer

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 12–13 december 2024

Återrapport från informellt ministermöte den 30–31 januari 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 5 och 7 mars 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan har slagit nio och EU-nämnden inleder sitt sammanträde.

Vi har i dag framför oss organisten, dragspelaren och justitieministern – tillika skidåkaren och atleten – Gunnar Strömmer. Han har också med sig sina medarbetare – hjärtligt välkomna. Vi ska prata om rättsliga och inrikes frågor och börjar med en återrapport.

Anf. 2 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

God morgon, allesammans! Det är fint att vara här.

Återrapporteringen från tidigare möten gäller dels RIF-rådet den 12–13 december i fjol, dels det informella mötet i Warszawa i januari. Jag hänvisar till det skriftliga underlaget om det inte är så att någon har några särskilda frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga särskilda frågor, och vi tackar så mycket för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Förordningen om en gradvis driftsstart av in- och utresesystemet.

Anf. 4 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Vid RIF-rådet nästa vecka ska vi diskutera det som kallas förordningen om den gradvisa starten av EU:s in- och utresesystem, det så kallade EES, som står för Entry/Exit System. Ambitionen med den diskussionen är att det ska antas en allmän riktlinje.

Införandet av det här systemet har dessvärre försenats i olika omgångar, och kommissionen har nu svarat genom att presentera en tillfällig förordning som öppnar för en mer flexibel start av EES-systemet. Syftet med förordningen är att möjliggöra för medlemsstaterna att välja

om de vill driftsätta systemet gradvis under sex månader eller fullt ut från dag ett.

Vi har under förhandlingsarbetet framfört att det är väldigt viktigt att systemet kommer på plats så snart som möjligt och att det därför också har varit viktigt att begränsa en eventuell gradvis start till sex månader.

Varför är då det här systemet viktigt? Jo, för att det har stor betydelse när det gäller våra möjligheter att bekämpa terrorism och andra grova brott och stärka vår inre säkerhet. Det är också bakgrunden till att vi föreslår att Sverige ska ställa sig bakom förordningen.

Anf. 5 MATTIAS VEPSÄ (S):

Tack för dragningen och möjligheten att diskutera de här punkterna!

På justitieutskottets möte i går tog vi upp en fråga som rör hela diskussionsunderlaget. Vi fick skriftlig information. Varken ministern eller statssekreteraren eller någon annan regeringsrepresentant kunde delta på mötet. Därför vill jag här och nu säga att det är viktigt att få en muntlig dragning och tillfälle att ställa frågor på utskottsmöten. Det vill jag skicka med härifrån, eftersom det underlättar dessa fredagsdiskussioner i EU-nämnden.

Vad gäller sakfrågan var den uppe till diskussion i december. Då hade jag haft ett möte med bland annat gränspolisen, som talade om en oro för ytterligare förseningar. Därför vill jag fråga om ministern tror att det här nu äntligen kommer på plats och om vi kan möta oron som finns inom gränspolisen och andra myndigheter genom att få det här viktiga verktyget på plats och, som ministern säger, därmed kunna bekämpa grov organiserad brottslighet och terrorism.

Anf. 6 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Vad gäller gårdagen är det i princip alltid så att någon av oss besöker utskottet dagen innan EU-nämndsmötet. I det här konkreta fallet var det avstämt i förväg att ingen, tyvärr, hade den möjligheten.

Vi går över till sakfrågan. Jag kan bara konstatera att av en rad olika skäl, som vi kommer att återkomma till eftersom detta är del av den större frågan om interoperabiliteten när man ska få olika EU-system att prata med varandra, har det här systemets driftsättning och hopkoppling varit föremål för återkommande fördröjningar. En hel del av förklaringarna finns på EU-sidan. Det har handlat om alltifrån – vilket vi kanske även kommer att nämna när det gäller interoperabiliteten – fördröjda upphandlingar och den typen av delar som medlemsstaterna inte kan kontrollera till att enskilda medlemsstater, som ju måste vara med fullt ut för att systemet ska fungera när det kommer till kritan, inte har varit redo vid en viss tidpunkt.

Sverige är redo att kliva in. Sverige har gjort alla sina förberedelser, vad gäller både de rättsliga och de praktiska förutsättningarna. Ingen fördröjning, vare sig tidigare eller framåt, kommer alltså att bero på Sverige. Vi kommer bara att understryka vikten av att allt detta kommer på plats så snart som möjligt.

Vi har väl inte varit superförtjusta i idén med ett slags gradvis implementering, men om det nu är vad som bedöms krävas för att kunna få systemet på plats så snart som möjligt har vi i varje fall varit noggranna med att övergångsperioden, eller vad vi nu ska kalla den, blir så kort som

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Det övergripande läget i Schengenområdet, punkterna a och b.

Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det samlade tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på Schengenrådets dagordning. Vid mötet nästa vecka kommer kommissionen att presentera sin barometer. Den överblicken välkomnar vi naturligtvis från regeringens sida.

Ordförandeskapet har aviserat att man avser att följa upp den prioritering inom Schengenrådscykeln för 2024 och 2025 som handlar om förbättring av effektiviteten i återvändandesystemen. En diskussion kommer att hållas om vilka utmaningar på det här området som bör prioriteras inom ramen för den nuvarande lagstiftningen och hur EU på bästa sätt kan stödja medlemsstaterna i det.

Vi tycker att det är bra att den här prioriteringen följs upp. Effektivt återvändande är också högt prioriterat av regeringen. Vi har genomfört och genomför alltför en rad åtgärder på området. Det är centralt för att EU:s asyl- och migrationssystem ska fungera och ha legitimitet. Det i sin tur är förstås avgörande för ett väl fungerande Schengenområde.

Vid nästa veckas möte kommer vi att framhålla vikten av att gällande regelverk i fråga om återvändande ska tillämpas effektivt och att de gemensamma verktyg som finns fullt ut används av medlemsstaterna. Det gäller till exempel de olika stödverktyg som finns för informationsutbyte. De kan underlätta identifiering och minska risken för avvikande och otillåtna sekundära förflyttningar inom Schengenområdet. Det är särskilt angeläget när det gäller personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot.

En annan viktig sak handlar om att nyttja det operativa stöd som Frontex kan ge medlemsstaterna när det gäller återvändande.

Det är förstås också avgörande att ha ett fungerande samarbete med tredjeländer när det gäller återtagande av sina medborgare som inte har rätt att vistas i Schengenområdet. Där ser vi att det finns potential för ett mer framgångsrikt samarbete med tredjeländer om medlemsstaterna samordnar det med varandra, till exempel när det gäller de förväntningar som finns på länderna. Regeringen välkomnar därför EU-gemensamma överenskommelser i fråga om återtagande med tredjeländer.

För att få till stånd ett bättre samarbete vill vi också se ett mer strategiskt, samordnat och solidariskt användande av alla relevanta politikområden. Det inkluderar viseringsinstrumentet, diplomati, handel och bistånd.

För att möta de nuvarande utmaningarna behöver EU:s rättsliga ramverk på återvändandområdet uppdateras. Därför ser regeringen fram emot det nya rättsaktsförslaget som kommissionen kommer att presentera nu i mars. Här vill vi bland annat se tydligare skyldigheter för den enskilde att samarbeta i alla delar av återvändandeprocessen. Det är också viktigt

med enklare förfaranden och flexibilitet för medlemsstaterna så att besluten kan verkställas mer effektivt.

Det nya rättsliga ramverket bör till exempel möjliggöra en utveckling av idén om så kallade återvändandehubbar i tredjeland. Det skulle kunna vara en kompletterande åtgärd för att förhindra irreguljär migration och öka effektiviteten i återvändandet.

I avvaktan på att en ny rättsakt kommer på plats anser regeringen att det bör undersökas om det redan inom det nuvarande regelverket finns rättsliga och praktiska möjligheter att genomföra idén om återvändandehubbar, exempelvis genom pilotprojekt.

Anf. 9 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Tack till ministern för redogörelsen!

Jag börjar med en fråga. Är tanken med återvändandehubbar att man ska öppna för att skicka tillbaka personer som fått avslag på asylansökan i Sverige till ett tredjeland som personen saknar anknytning till?

Jag går vidare. Det är väl välkänt sedan tidigare att Centerpartiet inte anser att man ska koppla ihop migrationspolitik och bistånd. Vi skulle alltså vilja stryka det bland instrumenten.

Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack till ministern för dragningen!

Jag tänker också fatta mig ganska kort.

Det är inte någon överraskning att Miljöpartiet har en helt annan inställning och syn på migration. Jag vill därmed anmäla en avvikande standpunkt.

Vi kan inte stå bakom det här. Vi motsätter oss fokuset på återvändande i migrationspolitiken. Vi hade hellre sett en migrationspolitik som fokuserar på att garantera lagliga vägar, integrationsåtgärder och rättssäkerhet.

Vi tycker att återvändandepolitiken bör lägga större fokus på rättssäkerhetsgarantier och att värna mänskliga rättigheter. Vi motsätter oss att EU sluter avtal med tredjeländer som inte följer grundläggande principer om demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 11 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Tack för frågorna!

När det gäller återvändandehubbarna anser vi av flera skäl att de har en betydande potential. De skulle kunna vara ett sätt att framför allt sätta tryck på personer som inte vill respektera de beslut som fattats exempelvis i Sverige eller andra länder när det gäller rätten att stanna och på det sättet också bidra till att upprätthålla respekten kring hela asylsystemet.

Det finns såklart en lång rad olika frågor som måste redas ut innan man sätter ned foten om det här är möjligt. Det måste förstås ske på ett sätt som är förenligt med folkrätten på området och annat. Det är givna utgångspunkter.

När det gäller frågan om anknytning är det en av de frågor som är föremål för diskussion. Det gäller alltså även en möjlighet att upprätta en sådan här hubb i ett visst land till vilket en person som skickas till hubben inte har någon egen anknytning. Var den diskussionen landar återstår att se, men detta är en av de frågor som är på bordet.

Vad gäller kopplingarna till andra områden, exempelvis kopplingar mellan migration och bistånd, är det bra att vi har den diskussionen. För egen del tycker jag att det inte bara på det här området utan även i andra avseenden är viktigt att använda hela den verktygslåda som vi besitter för att främja mål som är viktiga för Sverige och, menar vi, kanske för hela Europa. Nu talar vi om kopplingen mellan bistånd och migration.

För egen del arbetar vi väldigt mycket med till exempel möjligheten att få fler länder att ta ansvar när det gäller att inte härbärgera personer som är efterlysta för allvarlig brottslighet i Sverige och i andra EU-länder. Jag tycker för egen del att det är rimligt att koppla bistånd eller den typen av diplomatiska verktyg även till denna typ av frågor.

Vi får helt enkelt bara enas om att vi är oense. Jag tror att det är oerhört viktigt att få ihop hela politiken för att främja sådant som är viktigt för vår inre säkerhet och trygghet och även för Europas trygghet och säkerhet.

Anf. 12 LORENA DELGADO VARAS (V):

Också jag vill anmäla avvikande ståndpunkt. Vi står inte bakom regeringens ambitioner kring återvändandepolitiken. Vi anser inte heller att återvändandehubbar i tredjeland är en framkomlig väg, utan vi menar att fokus måste vara på rättssäkerhet och på att människor som söker asyl helt enkelt ska få det i linje med sina rättigheter.

Det här kommer att utsätta personer som redan är i en farlig och utsatt situation för en ännu mer komplex situation. Jag kan inte låta bli att dra paralleller mellan hur Trump nu hanterar personer som söker asyl i USA och den linje som Europa har.

Anf. 13 ANNA LASSES (C):

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt när det gäller frågan om bistånd. Vi anser att ordet bistånd ska strykas, och vi är som sagt eniga om att vi är oeniga där.

Jag vill också anmäla avvikande ståndpunkt när det gäller hubbarna i tredjeland. Jag tycker att det är positivt att höra att man ska titta på rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och allt sådant, men vi är ändå väldigt skeptiska till att ha hubbar i tredjeland där man inte har någon anknytning.

Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag glömde att lägga till i min avvikande ståndpunkt att Miljöpartiet inte anser att man ska kunna koppla ihop bistånd och migration på något sätt. Jag vill komplettera min avvikande ståndpunkt med detta.

Anf. 15 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag vill först och främst understryka att det finns en rätt att söka asyl, men det finns ingen ovillkorlig rätt att få asyl. Jag tror att det är väldigt viktigt att poängtera det som väl i och för sig är uppenbart: Återvändandehubbarna avser personer som har fått avslag på sin ansökan om asyl, som alltså inte har någon laglig rätt att vistas i Sverige och, för den delen, inte heller i något annat EU-land.

Jag tror att en grundläggande förutsättning för att kunna upprätthålla både ett effektivt skydd för dem som har rätt att få skydd, för legitimiteten

och för den praktiska effektiviteten i vår ordning på området är att personer som inte har rätt att stanna i ett land efter en prövning också lämnar landet. Det är väldigt viktigt, och det tror jag att rätt många är överens om.

Sedan vet vi ju också att detta sker i alldeles för liten utsträckning. Det gäller hela problematiken med skuggsamhället, bara för att nämna en sådan sak. Det här är inte heller ett isolerat problem i Sverige.

Dessutom finns det mycket som tyder på att avsaknaden av kraft i återvändandet i sig blir en drivkraft för irreguljär migration. Människor som inte har en grund för rätten att stanna i ett land i EU får just på grund av ineffektiviteten i återvändandet drivkrafter att söka sig till Europa och till Sverige.

Jag skulle därför säga som följer. Nummer ett: Det här är naturligtvis fullt förenligt med asylrätten. Det handlar om personer som efter en prövning inte har rätt att få asyl. Nummer två: Vi har väldigt starka skäl att få en annan effektivitet i det här systemet, inte minst för att upprätthålla kraften i att skydda dem som har rätt att få skydd.

Slutligen: Vad gäller Trumpliknelserna är det kanske det som är det nya trumfkortet att vifta med. Jag skulle säga att det inte finns några likheter över huvud taget om man med detta menar den senaste tidens offensiva opinionsbildning kring deporteringar. Vad vi talar om är att skapa en effektiv och rättssäker ordning för att personer som inte har rätt att stanna i Sverige också återvänder till sina ursprungsländer.

Anf. 16 LORENA DELGADO VARAS (V):

Legitimiteten måste ju ändå starta med att man får en rättssäker process när man söker asyl, och det får man inte i Sverige i dag och inte heller i väldigt många andra europeiska länder.

I Sverige har vi i dag politiska flyktingar som inte får asyl och familjer som rivs upp på grund av att de inte får asyl. Det där stämmer alltså inte riktigt. Visst kan man dra paralleller med USA, för i dag befinner sig ganska många flyktingar i exempelvis Nicaragua, dit de har blivit deporterade, som inte ens kommer från Nicaragua. De kommer från hela världen; det är asiatiska flyktingar, afrikanska flyktingar och så vidare som har blivit lämnade där. Det vore olyckligt om vi får se en sådan bild.

Anf. 17 MATTIAS VEPSÄ (S):

Tack för förtydliganden! Jag hade inte tänkt begära ordet, men jag tycker ändå att det är viktigt att understryka det här med effektivitet och rättssäkerhet i de system som nu diskuteras på EU-nivå. Jag vill bara markera att vi instämmer i underlaget och också i de här orden – att det är detta som framförs i diskussionerna och att det blir tydligt i de kommande systemen.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Då tror jag att vi vet hur skiljelinjerna i ärendet går. Vill justitieministern avsluta med att säga något ytterligare?

Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag vill möjligtvis bara kommentera en sak bara för att det inte ska stå oemotsagt. Jag vågar påstå att det svenska systemet när det gäller att pröva asylansökningar torde vara det kanske mest rättssäkra i hela världen.

Om vi sträcker ut tidsperspektiven i några decennier har vi gått från en ordning där även den här typen av beslut såklart var lagbundna men samtidigt hade diskretionära inslag. De var ytterst politiska beslut. Vi har nu en ordning med självständiga och oberoende domstolar som prövar de här frågorna.

Man kan såklart ha olika uppfattningar om den materiella utgången i enskilda ärenden, men det råder ingen som helst tvekan om att Sverige har ett utomordentligt rättssäkert system på området. Det tycker jag är viktigt att understryka.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Med detta konstaterar jag att det med avvikande ståndpunkter anmällda från Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Rådets genomförandebeslut om fastställande av en rekommendation om den gemensamma förbättringspotential som konstaterades i 2024 års tematiska Schengenutvärdering i fråga om återvändande.

Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Bakom denna smidiga rubrik döljer sig en så kallad årlig tematisk utvärdering av medlemsstaternas genomförande av lagstiftning inom Schengenområdet.

Som nämnden säkert minns görs den typen av utvärderingar årligen, och de omfattar samtliga Schengenstater. Förra året var temat just återvändande. I december presenterade kommissionen sin utvärderingsrapport med exempel på bästa praxis från medlemsstaterna och ett förslag till rådets rekommendationer. Rekommendationerna rör de gemensamma utmaningar och förbättringsområden som identifieras i rapporten.

Från regeringens sida ser vi positivt på arbetet med de tematiska utvärderingarna och på den möjlighet det ger att ta del av bästa praxis och att dela erfarenheter mellan medlemsstaterna. Som jag nämnde nyss är ett effektivt återvändande högt prioriterat av regeringen. Det är centralt för ett väl fungerande asyl- och migrationssystem och i förlängningen därmed också för ett väl fungerande Schengenområde.

Vi menar att det är väldigt viktigt att alla medlemsstater fullt ut nyttjar det regelverk och de instrument som finns att tillgå. Därför avser vi att stödja ett antagande av rekommendationerna.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Genomförande av interoperabilitet.

Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det gäller alltså den så kallade interoperabiliteten och genomförandet av den, som ska ske mellan de gemensamma gräns- och säkerhetssystemen. Som vi sa tidigare har detta försenats upprepade gånger. En anledning har varit att det nya in- och utresesystemet EES, som jag nämnde tidigare, ligger först i tidsplanen och att det inte har kunnat startas som planerat. Den senaste förseningen av EES ledde till att RIF-rådet i december flyttade fram sluttiden för genomförandet av hela satsningen på interoperabilitet till utgången av 2027.

Samtidigt fick it-byrån eu-Lisa, som den heter, i uppdrag att ta fram en ny övergripande planering för genomförandet av samtliga system. Det är den som nu ska presenteras och diskuteras vid mötet i nästa vecka.

Förslaget till ny tidsplan innebär att EES-systemet startas i oktober i år. Nästa system, det så kallade reseauktoriseringssystemet, Etias, ska startas under det fjärde kvartalet 2026. Andra system påverkas också men inte lika mycket.

Som jag sa tycker regeringen att det är utomordentligt olyckligt med de upprepade förseningarna av genomförandet. Det har vi framfört, och det har också andra medlemsstater framfört. Det är viktigt att kunna realisera nyttan av utvecklingsarbetet så snart som möjligt, både för ökad säkerhet och för smidigare gränskontroll.

En tidsplan måste naturligtvis vara realistisk och förutsebar. Den måste också ge tillräcklig tid för anpassning av de nationella genomförandena. Vi tycker att förslaget till ny tidsplan motsvarar det scenario som Sverige har förordat i diskussionerna och avser därför att stödja förslaget.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor.

Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Detta är en informationspunkt, och vi avser att ta del av informationen.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Det låter rättrådigt i alla dess olika delar.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8 under rubriken Icke lagstiftande verksamhet, Migrationens yttre dimension.

Anf. 27 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Åtgärder i den externa dimensionen av migration utgör ett viktigt komplement till genomförandet av rättsakterna i migrations- och asylpakten. Det här är också en återkommande punkt på RIF-rådet.

På mötet i nästa vecka kommer en diskussion att hållas med fokus på situationen i Syrien och migrationsrelaterade aspekter kopplade till just denna situation. Regeringen kommer för sin del att fortsätta att understryka vikten av ett strategiskt och långsiktigt arbete med ursprungs- och transitländer och stora mottagarländer.

Det behöver göras mer för att minska den reguljära migrationen till EU. Det behöver göras mer för att effektivisera återvändandet och för att

säkerställa skydd längs med migrationsrutterna. Därför behöver EU stärka och hitta nya former för samarbetet med tredjeländer. Det är också viktigt att använda viseringspolitiken på ett strategiskt sätt.

När det gäller Syrien vill regeringen använda det tillfälle som Assadregimens fall har skapat för att främja en positiv utveckling i landet som också skapar förutsättningar för frivilligt återvändande och återvandring av syrier från regionen, Sverige och EU.

Situationen är i dag svårbedömd, men det finns anledning till en försiktig optimism om att fler syrier ska kunna återvända hem. Frågan är också högt prioriterad av regeringen.

Det är viktigt att medlemsstaterna är samordnade när det gäller till exempel återvändande, inte minst i ljuset av den Brysselkonferens om stöd till Syrien som planeras senare i mars.

En viktig fråga i sammanhanget som diskuteras är också möjligheten för syrier att besöka hemlandet inför ett beslut om att återvända, det som brukar kallas för go-and-see visits. Flera medlemsstater tittar nu på hur det kan underlättas. Regeringen ser för sin del fram emot EU-kommissionens bedömning av den här frågan och kommer sedan att följa upp den i dialog med Migrationsverket.

Anf. 28 ANNA LASSES (C):

Jag vill bara anmäla en kort avvikande ståndpunkt. Vi vill stryka ordet återvandring i ståndpunkterna, detta helt enkelt för att vi inte tycker att man ska hålla på och lägga tid och resurser på människor som har uppehållstillstånd i landet.

Anf. 29 LORENA DELGADO VARAS (V):

Även vi vill anmäla en avvikande ståndpunkt. Vi står ju inte bakom asyl- och migrationspakten som den är, förutom krisdirektivet. Vi står inte heller bakom den migrationspolitik som växer fram runt pakten. Vi menar att fokus borde ligga på att skapa säkra och lagliga vägar in i Europa och att säkerställa en rättssäker asylprocess.

Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Även vi från Miljöpartiet vill anmäla en avvikande ståndpunkt. Jag sällar mig gärna till den som Vänsterpartiet har angett. Jag instämmer också i förslaget från Centerpartiet om att man helt enkelt borde stryka det här med återvandring.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Centerpartiet med instämmande från Miljöpartiet och en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet med instämmande från Miljöpartiet.

Vi kommer till dagordningspunkt 9, Den nuvarande geopolitiska situationens inverkan på EU:s interna säkerhet: punkt 9 a, Syrien.

Anf. 32 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

I och med Assadregimens fall i december förra året och att den terroristklassade gruppen Hayat Tahrir al-Sham, HTS, sedan dess har tagit

över ledningen av Syrien har förstås situationen i landet återigen blivit en mycket högt prioriterad fråga för EU.

Den 29 januari i år deklarerade HTS sig vara formellt upplöst i samband med att olika miliser underordnade sig den nya övergångsadministrationen. Det är för tidigt att dra några slutsatser om vad maktövertagandet kommer att innebära för befolkningen och för säkerheten inom landet.

Kommissionen har konstaterat att Assadregimens fall hittills inte har haft någon effekt på EU:s inre säkerhet. Samtidigt konstateras att det är nödvändigt att bevaka riskerna kopplade till en eventuell återkomst av Daish, resande utländska stridande samt också situationen kring interneringslägren i nordöstra Syrien.

Det finns också en risk för att vapen och militär utrustning i Syrien kan spridas och hamna i händerna på terroristgrupper eller kriminella nätverk. Om vi blickar framåt är det därför helt centralt att bevaka olika frågor kopplade till olika aspekter av vår säkerhet.

En försvårande faktor som har uppstått är att den amerikanska administrationen nyligen har suspenderat sitt humanitära bistånd. Det rör även det bistånd som går till lägren i nordöstra Syrien för personal, förnödenheter med mera, där USA hittills har stått för det största ekonomiska stödet. Det finns en risk att ett sådant tillbakadragande kan skapa ett tomrum som hotdrivande aktörer kan utnyttja. Den frågan bevakar vi också.

De oroligheter som förekommer i nordöstra Syrien, bland annat på grund av angrepp från turkiska styrkor mot kurdiska mål i regionen, bidrar också till ökade risker. Väpnade konflikter kan till exempel innebära säkerhetsrisker i relation till lägren för Daishanhängare som kan lyckas fly eller bli fritagna. Det är ännu oklart hur övergångsadministrationen kommer att förhålla sig till det kurdiska självstyret i nordöstra Syrien.

Regeringen följer förstås noggrant utvecklingen när det gäller säkerhetssituationen i regionen. Vi analyserar de eventuella konsekvenser som olika förändringar kan få för Sveriges säkerhet men också för hela EU:s säkerhet.

Regeringens linje är att EU bör bidra till en syriskledd fredlig och inkluderande process där alla syriers mänskliga rättigheter respekteras. Kvinnors och etniska och religiösa minoriteters deltagande måste säkerställas. Vi måste också motverka att Daishanhängare lyckas fly eller bli fritagna.

För allt det här behövs en väl genomtänkt färdriktning framåt. EU, Syrien, Irak och Turkiet, USA förstås och övriga aktörer som verkar i regionen behöver gemensamt verka för en lösning.

Anf. 33 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har ett par frågor. Hur ser regeringen på att det kurdiska självstyret inte självklart är en del i den kommande processen, och hur stöttar man dem? Hur ser regeringen på Turkiets stöd till vissa grupper som kan destabilisera landet? Hur ser regeringen på Israels anfall på Syrien?

Jag skulle också vilja veta status för europeiska medborgare som befinner sig i förvar, särskilt barnen.

Anf. 34 KADIR KASIRGA (S):

Tack till statsrådet för dragningen! Lorena Delgado Varas har ställt de relevanta frågor som jag hade funderat på att lyfta.

Vi är såklart väldigt positiva till att Assadregimen föll, men det är inte så positivt att det är en islamistisk gruppering som har tagit över Damaskus.

Från regeringens sida har vi flera gånger hört att det är väldigt viktigt att värna Syriens territoriella integritet. Då måste också grannländerna acceptera Syriens territoriella integritet. Det gör inte Turkiet och Israel. Turkiet har de facto ockuperat 15 procent av Syriens territorium. Liknande manövreringar sker i södra Syrien från Israels sida.

Jag har en fråga som även ministern tog upp, och det handlar om det humanitära biståndet till lägren al-Hol och Roj, där före detta IS-fångar interneras. Dessa läger utsätts också för bombardemang från den turkiska sidan, och då uppstår en risk att dessa fångar, många av dem jättefarliga, kan fly därifrån.

Jag undrar vad regeringen tillsammans med EU tänker göra för att fortsätta med stödet och biståndet till nordöstra Syrien och det kurdiska självstyret men också för att säkra och trygga dessa interneringsläger.

Anf. 35 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Alla frågor som reses har naturligtvis sin relevans. Sedan är det så att de flesta av dessa frågor inte kommer att diskuteras på mötet i nästa vecka eftersom de framför allt handlar om utrikespolitik. Jag får därför hänvisa många av dessa frågor till utrikesministern. Däremot har några av frågorna en omedelbar beröringspunkt med det som ska diskuteras nästa vecka, nämligen risker i fråga om vår egen inre säkerhet.

Om jag skulle lyfta en sådan fråga är det naturligtvis så att lägren i nordöstra Syrien är av omedelbart intresse för vår del. Det är klart att det representerar en utomordentligt stor risk i förhållande till vår inre säkerhet om vi skulle hamna i ett läge där våldsbejakande islamister som befinner sig i lägren av olika skäl skulle bli fria och kunna röra sig fritt mot Europa. Detta kommer att vara en av de frågor som diskuteras nästa vecka.

Exakt vad vi ska göra för att i samspel med våra likasinnade länder inom EU bidra till en stabilitet i den delen, inte minst i ljuset av att väldigt mycket biståndspengar från USA dras därifrån, måste jag be att få återkomma till. Ur en svensk synvinkel råder det dock ingen som helst tvekan om att detta kanske en av de allra främsta riskerna som vi har stor anledning att diskutera vidare.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag kan därmed konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9 b, Ukraina.

Anf. 37 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Som ni känner till är det här en återkommande punkt på agendan. Vi förväntar oss en lägesuppdatering från kommissionen och berörda EU-myndigheter om hur Rysslands aggression mot Ukraina påverkar den inre säkerheten i EU.

Man kan väl säga att det har varit lite av ett status quo-läge i de här frågorna genom att de risker som man kan se till exempel i relation till vapen som skulle kunna ta sig in i Europa från Ukraina och så vidare ändå uppfattas vara rätt kontrollerade under den tid som kriget pågår. De stora riskerna uppstår paradoxalt nog, kan man säga, i samband med att kriget upphör. Vart ska de vapen som har använts i kriget då ta vägen?

Detta är som sagt en återkommande punkt på agendan, men det är klart att i ljuset av händelseutvecklingen när det gäller Rysslands fullskaliga invasion och vart dessa frågor nu tar vägen när förhandlingar ska inledas, vad det verkar, kan man väl ändå säga att frågans status quo-karaktär möjligtvis kommer att förändras.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Och vi går till dagordningspunkt 10, EU:s handlingsplan för kabelsäkerhet.

Anf. 39 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ordförande! Det här är också frågor som har en viss aktualitet. Den 21 februari presenterade kommissionen en handlingsplan i syfte att öka säkerheter för EU:s undervattensinfrastruktur. På RIF-rådet väntas kommissionen ge en lägesrapport om den här planen.

Regeringen välkomnar att kommissionen har tagit fram en handlingsplan för att öka säkerheten, och det är klart att det gör vi i ljuset av det allvarliga säkerhetsläge som råder och att det också har skett flera kabelbrott i Östersjön den senaste tiden.

I handlingsplanen föreslås en rad saker, bland annat finansiering för utbyggnad av nya, så kallade smarta kablar, alltså kablar som kanske själva till exempel har larmsystem eller den typen av saker som kan markera om de blir föremål för skador eller yttre påverkan. Man kan ha så kallade stresstester och åtgärder för att stärka reparationsförmågan.

Utöver detta innehåller handlingsplanen förslag om dialog och projekt med den privata sektorn för att stärka motståndskraften i infrastrukturen och för att förbättra övervakningen av undervattensinfrastrukturen liksom att också kraftfullare verka mot den ryska så kallade skuggflottan.

Flera av de här förslagen är i linje med redan beslutade eller föreslagna åtgärder. Handlingsplanen lyfter även fram att samverkan bör öka och att synergier söks med Nato på området. Sverige kommer som sagt att välkomna handlingsplanen i samband med att den diskuteras i nästa vecka.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi kommer till dagordningspunkt 11, Samarbetet mellan EU och den latinamerikanska kommittén för inre säkerhet (Clasi).

Anf. 41 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Som alla är välbekanta med är den organiserade brottsligheten i allra högsta grad gränsöverskridande till sin karaktär. Det gränsöverskridande momentet begränsar sig inte till vår egen kontinent, utan vi har ett starkt intresse av att ha ett nära samspel med andra länder i alla delar av världen.

I samband med mötet nästa vecka ska inrikesministrarna inom EU och deras motsvarigheter från 16 latinamerikanska länder träffas just för att diskutera kampen mot organiserad brottslighet. Den står som en lägesrapport på dagordningen, men den kommer att genomföras som en lunchdiskussion.

De så kallade Clasiländerna och EU står inför några gemensamma utmaningar. Vi alla hotas på olika sätt av den organiserade brottsligheten. En central fråga handlar först om narkotikasmugglingen, men utöver det handlar det om våldsbrott, handel med illegala vapen, cyberbrott, människohandel och miljöbrott.

Mötet sker inom det så kallade Clasisamarbetet. Clasi står för Latin American Committee on Internal Security. Tanken är att ministrarna i samband med mötet ska kunna ställa sig bakom en gemensam deklaration.

Enligt utkastet till deklarationen ställer sig EU och Clasiländerna även i fortsättningen bakom de ansträngningar som ska göras för att motverka de gemensamma utmaningarna. Vi åtar oss genom deklarationen att stärka samarbetet på politisk, strategisk och operationell nivå.

Vi välkomnar utkastet till deklarationen, och vi välkomnar också det polska ordförandeskapets prioritering av arbetet mot organiserad brottslighet. Samarbetet med Latinamerika är viktigt i båda dessa avseenden. Regeringen stöder det polska ordförandeskapets föreslagna ansatser att fortsätta att utveckla samarbetet mellan EU och Latinamerika. Samarbetet samordnas framför allt inom ramen för Empact. Empact står för European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats. Det är en process där EU:s medlemsländer gemensamt arbetar mot organiserad brottslighet och motsvarigheten inom Clasi.

I sammanhanget får jag lyfta fram att Sverige nyligen har ingått ett bilateralt polissamarbetsavtal med Colombia efter ”typ” 15, 16 eller 17 års förhandlingar. Vi jobbar först gemensamt inom EU och även på olika sätt bilateralt för att åstadkomma det nära samspelet med länder också utanför EU, med en stor påverkan på vår egen inre säkerhet.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet.

Anf. 43 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det här är en närbesläktad fråga till den frågade vi just diskuterat.

Det lämnas lägesrapporter över samarbetet på inrikesområdet just vad gäller kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet i övrigt. Jag får hänvisa till det skriftliga underlaget, men i sammanhanget vill jag också lyfta fram det arbete som vi genomför i nära samspel med ett antal länder som vill utgöra en sorts kärntrupp på området. Vi är sedan förra året med i den så kallade europeiska koalitionen mot organiserad brottslighet, som startades av Italien, Spanien, Nederländerna, Belgien, Frankrike och Tyskland. Sverige har bjudits in och ingår nu i den inre kretsen av länder som är pådrivande i frågorna på EU-nivå.

Den 14 februari hölls ett ministermöte i Cádiz i Spanien, där alla sju medlemsländer deltog. Det är för oss en fin möjlighet att ligga lite före

kurvan i EU-processerna att skapa koalitioner med andra som är offensiva i kampen mot den organiserade brottsligheten och att vara pådrivande i samarbetet i stort.

Låt mig i sammanhanget få lyfta upp en konkret och just nu prioriterad fråga för vår del, nämligen att få till stånd en översyn av EU:s pyroteknikdirektiv. Våldsvågen i januari, som trycktes tillbaka genom polisens mycket målmedvetna insatser, rymde förstås en del inslag där vi har anledning att utveckla vårt arbete mot den organiserade brottsligheten på området. En sådan sak var det faktum att vi såg många sprängladdningar som kom från pyrotekniska varor som är förbjudna i Sverige men tillåtna i andra länder, men som kan tas in i Sverige.

Vi är pådrivande för att det nu ska ske inte bara en utvärdering av direktivet som rör pyroteknik på EU-nivå utan att kommissionen också ska fatta beslut om att revidera direktivet. Det hoppas vi ska ske skyndsamt.

Anf. 44 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Det här är naturligtvis viktigt arbete, och jag har inget att invända i sak. Men jag funderar under denna och den föregående punkten över att Interpol tar upp att den illegala handeln med utrotningshotade djur och delar av djur, hotade arter, har blivit det fjärde största området efter narkotika, trafficking och vapen. De hänger ofta ihop. Det är därför det är bra att det står att man ska beslagta brottsvinster, införa förebyggande åtgärder och ha ett internationellt samarbete. Jag vill bara skicka med att dessa områden ofta är starkt sammanlänkade. Eftersom det är svårt att få bukt med detta problem kan det vara en poäng att ha i åtanke att även EU på vissa sätt har blivit en zon där den illegala marknaden har fått fäste.

Det är ett medskick, och jag önskar lycka till.

Anf. 45 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag tackar för medskicket. Det är helt riktigt som Rebecka Le Moine säger, nämligen att det är samma strukturer, kanaler, av organiserad brottslighet som ofta ägnar sig åt olika aspekter av organiserad brottslighet, alltifrån vapen, narkotika, människohandel till handel av djur. Jag tar med mig detta i våra fortsatta diskussioner.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar även för den informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 13, Övriga frågor.

Anf. 47 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

På rådet finns också en övrig punkt som gäller genomförandet av migrations- och asylpakten. Det är en återkommande punkt sedan rättsakterna antogs i maj förra året. Vi har också skickat in Sveriges nationella genomförandeplan. I den beskrivs planeringen för det svenska arbetet med att genomföra pakten, och vi redogör bland annat för att en utredare har fått i uppdrag att titta på anpassning av svensk rätt till pakten.

På rådsmötet väntas kommissionen ge en uppdatering av det pågående genomförandearbetet. Eventuellt blir det en kortare diskussion i anledning av detta. Om en sådan diskussion sker kommer vi återigen att framhålla vikten av att hålla uppe trycket i arbetet. Ett korrekt genomförande i alla

medlemsstater är helt avgörande för att systemet ska fungera. Det är därför som regeringen välkomnar kommissionens arbete med genomförandet. Vi välkomnar också att det sker en återkommande uppföljning och diskussion i rådet.

2024/25:23
28 februari

Anf. 48 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill bara nämna vår tidigare avvikande ståndpunkt om att vi inte står bakom asyl- och migrationspakten. Vi anser att man behöver jobba på ett annat sätt. Men vi står bakom krisdirektivet. Vi kommer såklart att bevaka genomförandet och rättssäkerheten i frågan samt tillämpningen av internationell rätt.

Anf. 49 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även vi i Miljöpartiet har tidigare anmält en avvikande ståndpunkt, som vi nu lyfter upp igen. Jag tänker att jag inte behöver upprepa ståndpunkten, och nämnden är bekant med vad vi anser.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, och Miljöpartiet och Vänsterpartiet anmäler avvikande ståndpunkter.

Vi går vidare till rubriken Rättsliga frågor och lagstiftningsöverläggningar, dagordningspunkt 14, Direktivet om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten.

Anf. 51 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag kommer ihåg att när jag var här i december hade vi en mycket njutbar diskussion om så kallade modellklausuler inom straffrätten. Nu tänkte jag att vi på motsvarande sätt kan luta oss tillbaka och njuta av en del konklusioner vad gäller insolvensrätten, en mer civilrättslig utveckling.

Här har vi en punkt som handlar om ett förslag till direktiv med bestämmelser i ett antal olika konkursfrågor. Jag har varit här och berättat om detta vid några tidigare tillfällen. Förslaget är en del av arbetet med att stärka den så kallade kapitalmarknadsunionen. Tanken med den delen är att enhetliga konkursregler inom EU och mer effektiva konkursförfaranden ska leda till att det blir enklare och mindre riskfyllt att göra investeringar inom unionen.

Som ni känner till antog rådet i december förra året en partiell allmän riktlinje för vissa delar av förslaget. Nu fortsätter förhandlingarna i de andra delarna i rådet, och vid RIF-rådet ska det hållas en riktlinjedebatt. Den här debatten ska handla om något som kallas prepack-förfarande. Det är inte självklart att alla är helt uppsjunga om vad det betyder i praktiken. Jag röjer gärna min egen relativa okunskap på området, men jag har fördjupat mig och kan konstatera att vi i Sverige i dag har inga regler. Det är i alla fall ett särskilt förfarande som går ut på att överlåta konkursbolagets verksamhet till en ny ägare.

Det här förfarandet innebär att man förbereder en försäljning av bolagets verksamhet innan bolaget försätts i konkurs, så att verksamheten sedan kan säljas snabbt under själva konkursen. Tanken med det är att man ska bevara så mycket som möjligt av verksamhetens värde.

Regeringen anser att det är viktigt att medlemsstaterna har effektiva förfaranden när det gäller insolvens. Vi ser positivt på att EU tar initiativ för att underlätta för gränsöverskridande investeringar. Däremot är det övergripande målet från regeringens sida att reglerna i direktivet inte ska bli mer långtgående och inte heller mer detaljerade än vad som är nödvändigt. Det gäller även bestämmelserna om de så kallade prepack-förfarandena. En viktig fråga för svensk del är flexibilitet när det kommer till domstolars inblandning i det så kallade prepack-förfarandet.

Det kan också bli aktuellt att upprepa vår kritiska syn på en annan del av direktivförslaget, nämligen den del som handlar om ett förenklat konkursförfarande för så kallade mikroföretag, som vi har förankrat i riksdagen tidigare. Vi anser att de bestämmelserna bör tas bort från förslaget till direktiv.

Anf. 52 AIDA BIRINXHIKU (S):

Jag tackar statsrådet för redogörelsen.

Direktivet rör inte bara konkursreglerna utan berör också andra viktiga områden inom till exempel avtalsrätten och skatterätten. Där har vi från Socialdemokraternas håll ett starkt intresse av att de gemensamma reglerna inte negativt påverkar nationella regler som fungerar väl. Min bild är att det även är regeringens ansats.

Min fråga gäller om hur regeringen kommer att driva på för att så inte blir fallet. Ett konkret exempel är frågan om en kapitalmarknad där vi i Sverige har ett helt annat läge jämfört med många andra europeiska länder, exempelvis Tyskland, även om vi naturligtvis ser positivt på gemensamma ansträngningar för en bättre kapitalmarknadsunion.

Anf. 53 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag delar helt uppfattningen om att vi har ett starkt intresse av att å ena sidan bejaka initiativ ägnade att stärka kapitalmarknaden i Europa, och å andra sidan samtidigt se till att det sker på ett sådant sätt att regleringen inte blir onödigt ingripande, inte beskär flexibilitet på den nationella nivån.

Jag tycker att man kan ha den hållningen av flera olika skäl. Det handlar dels om mer principiella skäl när det gäller hur vi ser på denna typ av rättsliga regleringar. Vi har inget intresse av att det blir en alltför rigid reglering på EU-nivå i dessa frågor. Dels kan vi, som ledamoten var inne på, se det mer praktiskt. Vi har en rätt väl fungerande kapitalmarknad i Sverige av en lång rad skäl som inte nödvändigtvis har med denna typ av regleringar att göra. Vi har ett starkt intresse av att kunna fortsätta främja detta, också med ett stort mått av nationell flexibilitet.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer till dagordningspunkt 15, Övriga frågor – Aktuella lagstiftningsförslag.

Anf. 55 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Detta är en informationspunkt, som sagt, och vi avser att lyssna på den information som lämnas.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för informationen!

Vi kommer till dagordningspunkt 16, Rättsstatsprincipen som en pelare för demokrati i Europa.

2024/25:23

28 februari

Anf. 57 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Denna typ av diskussion om rättsstatsfrågor är en återkommande dagordningspunkt under varje ordförandeskap i kretsen av justitieministrar. Man ska väl se det som en sorts komplement till den diskussion som sker i allmänna rådet inom ramen för den så kallade rättsstatsdialogen. Fokus ligger denna gång på domstolars oberoende och hur man bäst kan skydda det och på det sättet säkerställa att den demokratiska rättsstaten upprätthålls.

Vi välkomnar förstås dessa återkommande diskussioner och även det konkreta ämne som det polska ordförandeskapet har valt för den här diskussionen. Vi vet att oberoende domstolar och domare – det är inte bara det institutionella oberoendet som är centralt utan också oberoendet för varje enskild domare – är ett centralt värde i vår demokratiska rättsstat. Vi vet också att det är ett fundament för det demokratiska styrelseskicket.

Vi har sett exempel på medlemsstater i EU som har utmanat detta oberoende på olika sätt, med följderna, bland annat, att man har skapat möjligheter för att utöva politiska påtryckningar på det beslutsfattande som sker i domstolarna. Som nämnden känner till har EU reagerat kraftfullt på detta och utvecklat en rad viktiga verktyg för att säkerställa efterlevnaden av rättsstatsprincipen. För att nämna några handlar det om Justice Scoreboard, rättsstatsdialogen med rättsstatsrapporten, den så kallade villkorlighetsförordningen, överträdelseförfarandet, artikel 7-förfarandet och så vidare.

Vi tycker förstås från regeringens sida att det är väldigt viktigt att dessa verktyg fortsatt används på ett effektivt sätt. Det finns säkerligen potential att utveckla dem ytterligare. En sådan fråga gäller länken mellan å ena sidan rättsstatens principer och å andra sidan tillgång till finansiering.

Att Polen nu tar upp dessa frågor sker naturligtvis i ljuset av en egen erfarenhet – det handlar om väldigt intressanta erfarenheter av hur man återställer en ordning som en gång har blivit föremål för denna typ av övertramp. Det är ingen enkel sak att återställa en sådan ordning med bibehållen respekt för principerna om oberoende och integritet, även för enskilda domare.

För vår del har vi en nationell erfarenhet att komma med till bordet. Jag tänker närmast på det arbete som skedde i den grundlagskommitté som kom med sitt betänkande i januari 2023, med omfattande förslag gällande reformer av oberoendet för våra domstolar. Alla åtta partier i riksdagen ställde sig bakom utredningens slutsatser, och vi avser från regeringens sida att komma tillbaka till dem i propositionsform under våren. Jag tror att det finns en hel del praktiska erfarenheter från den nationella nivån som också röner en hel del intresse i andra länder.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Precis som justitieministern säger är detta en fråga där det inom Europeiska unionen finns exempel på övertramp i olika riktningar. Går det att säga något om hur spelplanen ser ut – hur andra länder ställer sig i dessa

frågor, vad det finns för vägar framåt och vad det finns för faktiska möjligheter att nå några större framsteg när det gäller det regelverk som finns för beslutsfattande på detta område? Precis som justitieministern säger är detta något som det är lätt att ta sönder men betydligt svårare att läka. Vi hade precis innan justitieministern kom den polska ambassadören här, som också beskrev den svåra polarisering som Polen har varit utsatt för och som inte gör situationen särskilt mycket enklare.

Anf. 59 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Jag är fullt medveten om att detta är frågor som hanteras av EU-ministern och allmänna rådet men vill bara göra ett par reflektioner om detta.

Det har primärt varit Polen och Ungern som har varit föremål för denna typ av processer inom EU under senare år. Den nya regeringen i Polen har en ambitiös agenda när det gäller att återställa ett oberoende rättsväsen. Det har gällt även andra frågor, men vi kan framför allt hålla oss till domstolarna.

Det är klart att flera frågor har uppkommit också i relation till EU och EU:s verktyg. I vilken takt ska man till exempel dra tillbaka vissa påtryckningsmedel från EU:s sida i relation till ett land som har uttryckt en mycket tydlig politisk ambition att återställa detta oberoende men där det av en rad olika skäl är ett komplicerat arbete som drar ut på tiden? Det kanske är svårt att ge en säker prognos för när saker och ting kommer att vara på plats och så vidare.

Min egen inställning – jag är rätt säker på att den överensstämmer med regeringens – är att EU i det läget måste ha en rätt pragmatisk inställning och i grund och botten använda dessa verktyg för att främja en positiv utveckling och samspela med en regering som så tydligt ger uttryck för en reformagenda ägnad att komma tillbaka till full respekt för den demokratiska rättsstaten. Men det är klart att detta är en löpande diskussion. Det måste också finnas en förutsebarhet i hur dessa regler och verktyg används. Det måste finnas en likvärdighet i hur olika länder behandlas när det gäller dessa regelverk, för att upprätthålla legitimiteten i systemet.

Jag tycker i varje fall att vi både som land och som medspelare i EU har väldigt starka skäl att göra allt vi kan för att stötta den reformprocess som pågår i Polen, med alla utmaningar den rymmer.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 17, Rysslands anfallskrig mot Ukraina: kampen mot strafflöshet.

Anf. 61 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Detta är en återkommande punkt på RIF-råden. Det ska komma en lägesrapport, och jag får hänvisa till det skriftliga underlaget. Men jag vill ändå fästa nämndens uppmärksamhet på att det finns en likhet mellan denna fråga och den fråga vi talade om tidigare som gällde vissa hot mot den inre säkerheten och risken för vapensmuggling och annat. Detta är frågor som inte har full aktualitet så länge kriget pågår men som

naturligtvis får en helt annan aktualitet om vi skulle närma oss ett läge där kriget på ett eller annat sätt skulle upphöra.

Jag vill från min sida understryka att det är väldigt viktigt att Sverige står upp för linjen att det är viktigt med ansvarsutkrävande – att en hållbar fred också som en viktig komponent måste innefatta ett tydligt ansvarsutkrävande. Det är förstås viktigt för Ukraina som land, och det är viktigt för alla de hundratusentals människor som har blivit utsatta för olika övergrepp under det fullskaliga kriget. Det är också viktigt för att upprätthålla respekten för folkrätten och den regelbaserade världsordningen och för att undvika att sätta väldigt negativa prejudikat för framtiden.

Med detta sagt tror jag att var och en begriper att detta inte kommer att vara någon enkel ekvation. Men jag tycker ändå att det är viktigt att vi gör klart för oss vad som är vår principiella utgångspunkt i denna fråga. Frågan kommer som sagt att vinna i aktualitet för den händelse vi skulle närma oss något form av avslut på kriget.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 18, Rådets slutsatser om tillämpningen av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna: finansiering för att främja, skydda och upprätthålla de grundläggande rättigheterna.

Anf. 63 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Vid mötet nästa vecka väntas rådsslutsatser om tillämpningen av rättighetsstadgan godkännas. Det kommer också att ske ett utbyte av erfarenheter med direktören för EU:s byrå för grundläggande rättigheter. Denna punkt är en del av den årliga cykeln för uppföljning av rättighetsstadgans tillämpning. I oktober förra året presenterade kommissionen sin rapport, och slutsatserna utgör rådets svar på den rapporten.

I utkastet belyses samspelet mellan finansiering och möjligheterna att bedriva ett arbete som främjar korrekt tillämpning av rättighetsstadgan. Utkastet innehåller till exempel ett konstaterande av att EU-medel har bidragit positivt till stadgans tillämpning, en inbjudan till medlemsstaterna att säkerställa att fördelningen av bidrag till det civila samhället sker på rättssäkra och transparenta grunder och en inbjudan till kommissionen att förenkla administrationen kring medelsfördelning och att utveckla synergier mellan olika källor till finansiering.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av utkastet till slutsatser. Regeringen välkomnar diskussionen och kommer att lyfta upp att en korrekt tillämpning av stadgan måste säkerställas även i förhållande till olika aspekter gällande finansiering – detta utan att föregå den kommande förhandlingen om den fleråriga budgetramen. Vi kommer också att lyfta fram att det är viktigt att se den tydliga länk som finns mellan utbetalning och användning av EU-medel, rättsstatens principer och rättighetsstadgan. Allt detta är centrala beståndsdelar i unionens strävanden att upprätthålla respekten för unionens grundläggande värderingar i praktiken.

2024/25:23
28 februari

2024/25:23
28 februari

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt och inriktning.

Vi tar oss vidare till dagordningspunkt 19, Övriga frågor. Finns det något att säga?

Anf. 65 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Det gör det säkerligen, men jag konstaterar att det rör sig om informationspunkter och hänvisar till det skriftliga underlaget.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och för justitieministerns och hans medarbetares medverkan vid dagens sammanträde i EU-nämnden och önskar en trevlig helg när det blir dags.

Innehållsförteckning

2024/25:23

28 februari

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	1
Anf. 5 MATTIAS VEPSÄ (S).....	2
Anf. 6 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	2
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	3
Anf. 9 ANNA LASSES (C).....	4
Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP).....	4
Anf. 11 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	4
Anf. 12 LORENA DELGADO VARAS (V)	5
Anf. 13 ANNA LASSES (C).....	5
Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP).....	5
Anf. 15 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	5
Anf. 16 LORENA DELGADO VARAS (V)	6
Anf. 17 MATTIAS VEPSÄ (S).....	6
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	8
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	8
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 27 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	8
Anf. 28 ANNA LASSES (C).....	9
Anf. 29 LORENA DELGADO VARAS (V)	9
Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP).....	9
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 32 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	9
Anf. 33 LORENA DELGADO VARAS (V)	10
Anf. 34 KADIR KASIRGA (S).....	10
Anf. 35 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	11
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 37 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	11
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 39 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	12
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 41 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	12
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 43 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	13
Anf. 44 REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 45 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	14
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 47 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	14
Anf. 48 LORENA DELGADO VARAS (V)	15

Anf. 49	REBECKA LE MOINE (MP)	15
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 51	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	15
Anf. 52	AIDA BIRINXHIKU (S)	16
Anf. 53	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	16
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 55	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	16
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 57	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	17
Anf. 58	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 59	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	18
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 61	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	18
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 63	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	19
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 65	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	20
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	20